

Gerda van Wageningen

Hoeve Sofie



GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

1

Geen tranen.

Verwoed beet Nele op haar lip. Dat deed pijn, maar nee, ze wilde koste wat het kost voorkomen dat ze nu begon te huilen. Verdrietig was ze immers niet? Nu ja, een beetje misschien. Zo'n jong leven, zo totaal onverwacht voorbij, maar verder...

Nele Los wist dat iedereen op dit moment naar haar keek. Ze voelde de hand van haar dochttertje Sofie die van haar zoeken. Even wierp ze een blik opzij en ze knikte het tienjarige meisje toe. Daarna boog ze haar hoofd weer, en luisterde ze met nog net niet helemaal gesloten ogen naar het gebed van de dominee, het Onze Vader, uitgesproken nu ze allemaal aan de rand van het graf van haar man Ger stonden.

Het leek wel een eeuwigheid te duren eer het 'Amen' klonk. Maar daarna rechtte ze haar rug. Fier en ogenschijnlijk aangeslagen keek ze toe hoe de kist met daarin het lichaam van haar overleden man in het graf zakte.

Het was druk op het kerkhof, maar het was dan ook een vreselijk en tragisch ongeluk geweest, waarbij Ger Los vijf dagen geleden vol-

komen onverwacht uit het leven was weggerukt. Gelukkig was Nele er zelf niet bij geweest, anders had haar schoonmoeder ongetwijfeld durven beweren dat ze er nog de hand in gehad zou hebben ook! Haar schoonmoeder was bepaald niet blij geweest toen Ger destijds te kennen had gegeven, ondanks zijn moeders tegenstand, toch met Nele te willen trouwen. En zijzelf? Ach, als ze het over kon doen, zou ze er nooit in toegestemd hebben. Maar een mens kon niets overdoen in het leven. Nooit.

Op de een of andere manier was het haar gelukt om met rechte rug en opgeheven hoofd terug te lopen naar de grote boerderij, waarop ze nu als weduwe was achtergebleven met haar tienjarige dochter Sofie en haar pas achtjarige zoon Bart. Eenmaal binnen ging ze zitten in de mooie kamer waar ze alleen op hoogtijdagen zaten of, zoals nu, als er groot verdriet was. Haar schoonmoeder zag heel erg bleek en haar mond was niet meer dan een strakke streep. Even voelde Nele, ondanks alles, toch medelijden met haar. Het was natuurlijk verschrikkelijk om je enige kind te verliezen, en dan nog wel totaal onverwacht en op zo'n afschuwelijke manier. Haar schoonvader mompelde wat onverstaanbaars

voor zich heen, zoals hij de laatste drie jaar nog maar zelden iets zinnigs wist uit te brengen. Hij was kinds geworden, zoals dat werd genoemd.

Sinds hun zoon met Nele was getrouwd, woonden haar schoonouders aan de rand van het dorp 's-Gravendeel, een kleine kilometer bij hoeve Sofie vandaan. Die boerderij had ooit de naam van de grootmoeder van vader Los gekregen, de vrouw naar wie Neles dochtertje Sofie was vernoemd. Nele had beslist niet gewild dat haar dochter Alie zou heten, naar haar schoonmoeder met wie ze vanaf dag één altijd een uiterst moeilijke verstandhouding had gehad.

Nele had al meteen na de bruiloft vast moeten stellen dat het feit dat er nu een nieuwe boerin was gekomen op hoeve Sofie, voor haar schoonmoeder blijkbaar niet betekende dat ze zich, zoals gebruikelijk was, terug zou trekken, zelfs niet al woonde ze nu niet langer op de boerderij. Ze kwam vanaf de eerste dag alle dagen bij haar zoon en schoondochter over de vloer. In het begin zogenaamd om haar schoondochter wegwijs te maken, maar het was erop neergekomen dat ze niet anders deed dan commentaar leveren op de jonge vrouw. Nele kon in haar ogen niets goeds doen en ze vond haar verre van

goed genoeg voor haar enige zoon en oogappel. De afstand was niet ver genoeg geweest om te verhinderen dat ze zich met alle details van het doen en laten van Nele wilde bemoeien.

Ger had de mening van zijn moeder altijd hoog aangeslagen, en dat er nooit meer kinderen gekomen waren dan Sofie en Bart was haar een doorn in het oog geweest. Nele had er best begrip voor dat zijn ouders daar groot verdriet om hadden gehad. Maar ze hadden er uiteindelijk wel in berust, want volgens moeder Los was het blijkbaar Gods wil geweest en daar had een mens in haar ogen niets tegen in te brengen. Maar haar houding naar Nele toe had er zeker toe bijgedragen dat Ger zijn jonge vrouw al kort na het huwelijk nogal neerbuigend was gaan behandelen, in navolging van zijn moeder die in zijn ogen nu eenmaal nooit iets verkeerd had kunnen doen. In de eerste plaats werd ze niet snel genoeg zwanger, werd Nele verweten. Toen was de eerstgeborene niet eens de felbegeerde stamhouder en de opvolger voor de grote vlasboerderij onder de rook van 's-Gravendeel. Daarna vond zijn moeder dat ze Nele maar beter kon helpen met het huishouden, omdat deze zo vaak moe was geweest in die tijd en in haar ogen

toch altijd tekortschoot. Sofie was in haar eerste jaar een huilbaby geweest, mede omdat Nele niet al te veel borstvoeding bleek te hebben, en ook dat werd haar als een grote tekortkoming aangerekend.

Ze schrok op uit haar gepeins. Met een dankbare knik nam ze een kop dampende koffie aan van tante Lijsbeth, de veel lievere en jongere zus van haar schoonmoeder. Wat had ze vaak gedacht dat het heerlijk moest zijn om tante Lijsbeth als schoonmoeder te hebben in plaats van haar zuster Alie.

‘Dank u,’ mompelde ze en tante Lijsbeth knikte vriendelijk naar haar. Haar ogen stonden medelijdend.

‘Je bent dapper, Nele, daar kunnen we allemaal bewondering voor hebben.’

Nele bloosde een beetje. Tante moest eens weten, dacht ze onzeker, dat ze eerder opgelucht dan verdrietig was en dat ze zich niet kon voorstellen dat ze haar man zou gaan missen. Nee, dat verborg ze zorgvuldig! Daar schaamde ze zich voor. Ze was geschokt door wat er zo plotseling was gebeurd, dat wel. Ze was onzeker over haar toekomst, want Bart was nog erg jong. Haar schoonvader was niet meer tot iets in staat en

hoeve Sofie was een middelgrote boerderij. Ze waren er allemaal van afhankelijk. Ze was bang dat haar schoonmoeder nu alle touwtjes in handen zou gaan nemen, zodat zijzelf in feite niets meer dan een soort veredelde meid zou worden. Dat wilde ze niet laten gebeuren, maar hoe kon ze dat voorkomen?

Nele keek om zich heen. Haar schoonmoeder staarde zwijgend naar haar handen, waarin de Bijbel rustte. Zou ze er troost uit kunnen putten, vroeg Nele zich af. Op dat moment voelde ze toch een zeker medelijden met de oudere vrouw, die net de enige persoon had moeten begraven van wie ze werkelijk leek te houden.

De andere mensen in de mooie kamer van hoeve Sofie babbelden bijna genoeglijk met elkaar, zoals dat zo vaak gebeurde na een begrafenis. Nele zuchtte diep. Ze moesten eens weten, dacht ze toen, dat Ger en zij nog geen uur voor dat afschuwelijke ongeval een verschrikkelijke ruzie hadden gehad, waarin hij zo erg op haar had gescholden dat ze bijna huilend was weggerend. Weg van hem, weg van de boerderij waar ze zo ongelukkig was geworden. Weg van zijn moeder ook, die nooit een kwaad woord over haar zoon had willen horen, zelfs niet als het

voor iedereen duidelijk was dat hij Nele weer eens had geslagen. Ze had haar verdriet op dergelijke momenten bijna niet meer kunnen verdragen. Geslagen had hij haar ook bij die laatste ruzie. Dat gebeurde natuurlijk wel vaker, maar Ger was slim genoeg geweest om dat altijd te doen op een moment dat hij dacht dat niemand het zag. Hij beweerde dan later dat Nele van de trap was gevallen of weer eens tegen een deur was gelopen, en hij beweerde dan ook graag dat hij nooit had moeten trouwen met een vrouw die zo onhandig was en die zo weinig kon. Dan schudde zijn moeder maar weer eens ontevreden haar hoofd over haar onhandige en in haar ogen altijd tekortschietende schoondochter Nele. Ze had haar zoon herhaaldelijk gewaarschuwd voor hij met Nele trouwde, liet ze graag weten. En zie, had ze gelijk gekregen of niet?

Nele staaarde naar de gevouwen handen in haar eigen schoot. Hoe vaak had ze niet gebeden of God haar wilde verlossen van het leven hier op de boerderij van de familie Los? Had Hij nu haar gebed verhoord? Moest ze dat denken? Ze voelde zich schuldig, onzeker, bang, maar ze was te trots om daar ook maar iets van te laten merken, en zeker niet aan de vrouw die Ger altijd

tegen haar had opgestookt. Anders kon ze het niet zien. Haar schoonmoeder was een kwelgeest gebleken en Ger had alles wat zijn moeder zei, zonder meer geloofd.

Ze zuchtte nog maar eens. De tranen prikten opnieuw in haar ogen, niet omdat ze verdriet had om Ger, maar meer omdat ze zo bang en onzeker was over wat er nu zou moeten gebeuren.

Tante Lijsbeth, zo heel anders dan haar zuster, knikte haar bemoedigend toe.

‘Wat ben je dapper, Nele,’ glimlachte de vrouw liefdevol naar haar. ‘Het moet vreselijk zijn om op deze manier je man te verliezen.’

Tante Lijsbeth was, voor zover Nele wist, gelukkig getrouwd met oom Schilleman Reedijk. Ach, wat tante Lijsbeth zei, was maar al te waar. Maar het was voor Nele vreselijk op een heel andere manier dan deze lieve vrouw dacht, meende Nele aangeslagen. Ze slikte en de brok in haar keel leek iets minder te worden. Ze moest sterk zijn, ze moest haar schoonmoeder geen kans geven om vanaf nu haar leven helemaal te gaan beheersen!

Ineens voelde de jonge weduwe een nieuwe kracht door zich heen stromen. Ze moest niet

langer aangeslagen zijn! Ze moest hiertegen vechten! Ze moest haar angst voor wat de toekomst nu zou mogen brengen, overwinnen!

‘Nu,’ snibde moeder Los bijna direct tegen haar zuster, ‘voor mij is het anders veel erger dan voor haar. Wie moet nu de boerderij gaan besturen? Zo’n dom wicht als zij is, kan natuurlijk niets. Ze zal er wel een puinhoop van maken, maar dat laat ik niet gebeuren! Daar kunnen jullie allemaal zeker van zijn! Onze mooie boerderij, al generaties lang in het bezit van onze familie, verdient het om goed bestuurd te worden tot jonge Bart oud genoeg is om zijn vader op te kunnen volgen. Dat zal toch al snel een jaartje of tien gaan duren, dat weten we allemaal. Het zal daarom nog het beste zijn als vader en ik zo snel mogelijk hier komen wonen, zodat ik net als vroeger de touwtjes weer in handen kan nemen!’

Hier schrok Nele erg van, want haar schoonmoeder zou ertoe in staat zijn om haar zonder meer aan de kant te schuiven en haar kleinzoon Bart tegen Nele op te zetten, zoals ze dat met haar eigen zoon ook had gedaan. Ze zou, zodra ze daar de kans toe kreeg, Nele op een zijspoor zetten, of haar leven nog erger tot een hel maken dan tot nog toe het geval was geweest.